

Socialdepartementet

S2024/00978

Yttrande över betänkandet En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30)

Synpunkter

I Sverige har det under senaste år skett en negativ utveckling med ett ökat antal händelser med skjutningar, sprängdåd och dödligt våld där barn och ungdomar, långt ned i åldrarna, nu är involverade och i flera fall utförare. Barn och unga är involverade i organiserade brottslighet och narkotikahandel och denna problematik ses även i Helsingborg. Arbetet mot nyrekrytering, med unga som är i, eller riskerar hamna i kriminalitet, är en del av stadens brottsförebyggande arbete där socialnämnd tillsammans med barn- och utbildningsnämnden har stort ansvar och lokal polis är samverkanspart.

Det är en angelägen uppgift för samhället att komma till rätta med det betydande samhällsproblem som den allvarliga våldsbrottsligheten bland barn och unga utgör. Socialnämnden i Helsingborg uttrycker i sitt remissyttrande att socialtjänsten tillsammans med andra aktörer, i många delar har misslyckats i sitt uppdrag att fånga upp de unga individer som involverats i den allt grövre organiserade brottsligheten. Landets socialtjänster, liksom andra berörda myndigheter har inte haft tillräckliga resurser och varit rustade för att möta den kriminella utvecklingen vi nu ser i samhället. Socialnämnden betonar i sitt remissyttrande att det finns god kunskap och kompetens hos personal inom socialtjänsten för att arbeta långsiktigt med dessa frågor. Socialnämnden välkomnar förslaget om att i ett tidigt skede involvera föräldrarna i det förebyggande arbetet, då de är framgångsfaktorerna till att ändra ett beteende.

Ett delat ansvar mellan stat och kommun riskerar ge otydlighet i ärendeprocessen

Det pågår ett flertal utredningar inom socialrättens område och i *Hållbar socialtjänst - En ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47) är målsättningen bland annat att det förebyggande arbetet och arbetet med biståndslösa insatser ska prioriteras. Att individer ska ta kontakt med socialtjänsten och ta emot frivilliga insatser förutsätter att det finns tillit och ett förtroende för myndigheten. Helsingborgs stad ställer sig därför tveksam till den föreslagna ordningen som innebär att beslutanderätten flyttas från socialnämnden till en statlig myndighet.

Att en ny myndighet ska överta en begränsad del av det ansvaret som nu åligger kommunen, förväntas inte innebära minskad arbetsbelastning för

kommunen eftersom ansvaret för att verkställa de insatser som beslutas, ligger kvar på lokal socialtjänst, därutöver tillkommer nya uppdrag och arbets sätt.

Det föreslagna förfarandet, där ansvar för orosanmälan, barnavårdsutredning, LVU-processen med mera ligger kvar på lokal nivå, samtidigt som socialtjänsten får i uppdrag att verkställa beslut fattade av en annan myndighet, förutsätter parallella processer. Detta kan skapa en otydlighet för såväl socialtjänsten som för den enskilde, samt innebära att beslut tas som senare kan visa sig vara verkningslösa eller skadliga. Socialnämnden framhåller i sitt yttrande att den nya ordningens tydliga fokus på den unges eget beteende kopplat till kriminalitet, i kombination med krav på skyndsam handläggning, riskerar att den unges hela livssituation inte kommer fram i tillräckligt stor utsträckning.

En statlig styrning ger inte per automatik förbättrat stöd till målgruppen

Socialnämnden ställer sig i sitt remissyttrande tveksam till att nu föreslagna ordning på ett bättre sätt skulle möta de utmaningar som arbetet med målgruppen utgör. Även om de utvärderingar som hittills genomförts i Danmark talar för att ungdomskriminalitetsnämnden i flera avseenden tycks uppfylla sitt syfte finns det ännu ingen närmare forskning eller andra studier av hur reformen faktiskt har påverkat ungdomskriminaliteten i Danmark. Även Helsingborgs ungdomsråd framhåller i sitt remissyttrande avsaknaden av evidens för att reformen påverkat brottsligheten och ser en risk i att en statlig ordning ökar avståndet mellan beslutande funktion och de unga med familjer som är i behov av åtgärderna. Ungdomsrådet förespråkar istället en utökad lokal samverkan med möjlighet att dela nödvändig information mellan polis, socialtjänst och skola.

Den nya ordningen innebär att kommunerna fräntas möjligheten att själva styra över sina resurser vad gäller den aktuella målgruppen. Skyndsamhetskravet ställer höga krav på en snabb arbetsinsats hos socialtjänsten vilket i förlängningen riskerar att leda till att andra ärenden bortprioriteras.

Samtida reformer och satsningar komplicerar en korrekt helhetsbild

Parallellt med aktuellt betänkande pågår ett stort antal utredningar som på olika sätt behandlar initiativ som svarar mot MUK:s förslag. Likaså pågår utredningar med uppdrag att se över och lämna förslag avseende förbättrade möjligheter att lämna information mellan myndigheter.

Socialnämnden framhåller i sitt remissyttrande att det bör beaktas att parallella lagstiftningsprocesser kan leda till en svåröverskådlig och svårtillämpad lagstiftning och att det kan vara bra att i stället genomföra en helhetsöversyn. I betänkandet föreslås att två parallella system införs, där två myndigheter arbetar med liknande frågor. Socialnämnden ställer sig frågande till att detta är det mest effektiva sättet att möta utmaningen med den ökade ungdomskriminaliteten på.

Avslutningsvis vill Helsingborgs stad återigen lyfta att det är en angelägen uppgift att komma till rätta med den allvarliga våldsbrottsligheten bland barn och unga och att detta bör utredas vidare. Detta borde dock kunna göras på ett

sätt där man tillvaratar den kompetens och kunskap som finns hos landets socialtjänster samtidigt som barnrättsperspektivet på ett bättre sätt beaktas. Då förslaget även innebär en kostnadsökning och en inskränkning av kommunens möjlighet att själv råda över sina resurser bör det på ett tydligare sätt framgå hur förslaget ska finansieras långsiktigt.

Kommunstyrelsen